

Eugen Drewermann

A keresztény emberközpontúság és a természet elpusztítása

Ebben a tanulmányában – amelyet itt kivonatossan ismertetünk – a szerző arra mutat rá, hogy a környezetvédelem kérdése voltaképpen annak az emberképnek a kérdése, amely a Nyugaton alakult ki, és amelynek – ha nem akarjuk végképp tönkretenni természeti környezetünket – legalább három szempontból nem szabad fennmaradnia eddigi formájában. Nem maradhat fenn tovább az a meggyőződés, hogy 1) minden az ember körül forog, és csak azért létezik, hogy az ember céljait és hasznát szolgálja, 2) az emberi történelem értelme az állandó haladás, 3) az emberben kizárólag racionális képességei valóban emberiek, érzelmvilága és tudattalanja viszont vagy „beteges jelenség”, vagy egyáltalán nem is létezik. Ezen felfogás mögött az alábbi szellemtörténeti fejlődés áll:

Pusztán történetileg nézve a keresztény emberközpontúságnak két oka van, egy filozófiai, és egy vallási.

Az Isteni az egyiptomiak, de a babiloniak és a hinduk szemében is az ember és az állat egységén nyugodott, ezzel szemben **a görögök** voltak az elsők, akik pusztán emberi vonásokkal látták el isteneiket, és ezzel az istenek közelébe tolták az embert. Ez valláslélektanilag nézve azt jelenti, hogy már a görög istenelképzelés kezdetein egy olyan fejlődési irány alapjait rakták le, amely a későbbiek során szükségképpen egyre inkább kiemelte az embert abból az összefüggérendszerből, amely az ösztönök, a tudattalan és a mítoszok világához kötötte. Már a jón természetfilozófiával elkezdődött ugyanis az a gondolkodásmód, amely aztán a Nyugaton döntővé vált, s a mítosz helyébe a *logoszt*, az érzelmek helyébe a *rációt*, s az istenek világa helyébe az *okok* törvényszerűségét állította. Innen már csak egy lépés kellett ahhoz, hogy Görögországban felfedezték a pusztá természet-történettől különböző *emberi történelmet*, s a gondolkodás racionalitása hamarosan le is rombolta a régi sokistenhit teljes szellemi alapzatát. A kételynek ebben a korában mondta ki először *Prótagoras* azt a mondatot, amely – bár egyelőre csak ismeretelméletileg – az embert nyilvánította „minden dolgok mértékévé”. A világ és az ember ettől *idegenné vált* egymás számára, és vagy az történt, hogy az ember elszigetelten és szabadon szemben állt egy olyan világgal, amelyből elmenekültek az istenek, vagy az, hogy az embert és a világot már csak a teremtés gondolata kötötte össze.

Azt, hogy mit jelent ez az inkább elméleti beállítottság a gyakorlatban, mindenekelőtt **a rómaiak** mutatták meg; náluk ugyanis roppant *uralmi vágygal kapcsolódott* össze a görög emberközpontúság. A görög kezdeményezést következetesen folytatva,

Cicero ezt írta: „A világ elsősorban az istenek és az emberek miatt teremtett, de a világ egész berendezése csupán az ember hasznára lett kigondolva és megvalósítva” (De natura deorum, 2, 17), s ennek megfelelően mutatta be például azt, milyen előnyös a szarvasmarhák hátának felépítése abból a szempontból, hogy igát hordjanak a mezei munkák végzéséhez, vagy beszélt teljes komolysággal arról, hogy a sertés csak azért van, hogy megspórolja az ember számára a pácoláshoz szükséges sót, „nehogy megromoljon”. Az állatok életének csak élő konzervként van jelentősége Cicero szemében; mint mondta, „a természet egész készlete csak az ember kedvéért létezik” (uo.). A rómaiakkal lép színre először a szellemnek az a megjelenési formája, amely gyakorlatilag az emberi célkitűzések *puszta nyersanyagává* nyilvánítja az egész természetet. Ennek a felfogásnak a hatásai mindmáig érezhetőek a Földközi-tenger egész medencéjében és messze azon túl is.

A neolitikus forradalommal létrejövő *mezőgazdaság*, majd mindenekelőtt kb. Kr. e. 1000-tól *a vas előállítása és a hajóépítés* már a Közel-Keleten is az erdők letarolásához és egész vidékek elsivatagosodásához vezetett – példa erre a mai Libanon területe. Ha összevetjük mindezt a hasonló közép-amerikai és dél-amerikai (az Andok országai) fejleményekkel, akkor a rómaiak mentességére meg kell állapítanunk ugyan, hogy mindenekelőtt a szervezett növénytermesztés és állattartás által lehetővé tett *városiasodásban* rejlenek minden nagy környezeti válság gyökerei (népességnövekedés, gyors technikai fejlődés, az ember belső elidegenedése a természettől, mesterséges igények abnormális növekedése, az önállósult árukereskedelem követelményei) – de a görögöktől és a rómaiaktól eltérően a Közel-Kelet, a régi Kína vagy az Újvilág első földműve-

sei megmaradtak abban a világképben, amely még élő egységnek tekintette, és akként tisztelte a természetet. A Föld mindenütt a Nagy Anyának számított, és minden kulturális fejlődés ellenére sem vesztették el annak emlékezetét, hogy minden természeti beavatkozás megzavarja a természet egyensúlyát, és az istenek elleni vétekkel ér fel. Ezzel összevetve valóban elretentő az a *gátlástalanság*, amellyel a rómaiak a vallást az emberi hatalom imádatára, a természetet pedig az emberi kizsákmányolás pusztá éléstárává zsugorították. A Földközi-tengeri és környékbeli országok elkarsztosodása mindmáig igen világosan mutatja, hogy szó szerint milyen tönkretett talajba nyúlnak a Nyugat gyökerei, és a római települési és irtási politika könyörtelenségtől csupán a technikai eszközök fejlettsége választ el minket; az a szellemi magatartás és hatalomgyakorlási mód azonban, amelynek nincs párja a népek körében, alapjait tekintve változatlanul megmaradt.

A politikailag és kulturálisan a rómaiak örökébe lépő, és ezzel „a Nyugatot” megalapító *kereszténység* sem enyhített semmit a római alapbeállítottság emberközpontúságán és a természettel szembeni idegenségen, hanem zsidó eredetéből fakadóan inkább még fokozta azt.

Izrael vallása, amely lényegileg meghatározta a (történelmi) kereszténységet, eleve rendkívül kényes viszonyban állt a természettel. Az Ószövetség vallásossága, amely eredetileg „az atyák Istenébe” vetett hitből nőtt ki, egy törzsi szövetség vallása volt. Alapját az a hit szolgáltatta, hogy saját népük különleges jelentőséggel bír annak a kinyilatkoztatásnak a következtében, amelyet az ősapa kapott. Ennek a vallásnak a középpontjában mindenestül az ember, illetve *egyetlen nép* történelme állt. A földművelő népek mítoszaival folytatott évszázados szembesülésre volt

szükség ahhoz, hogy „az atyák Istenébe” vetett hit körébe – a *teremtés* gondolatának közvetítésével – bevonjanak valami olyasmit is, mint a természet és a világ. De bármilyen fontos volt is teológiai eszmeként a teremtés gondolata, nem javított a Biblia egyoldalú emberközpontúságán. Miközben a hinduk és az egyiptomiak kortárs mítoszai óriási korszakokban próbálták meg felfogni a természeti történetet, a héberek szemében már pusztán időbelileg is néhány évezred emberi történelmének pusztá előjátékává zsugorodott a kozmosz és annak története; a világot az emberi idő mértékével mérték, nem pedig fordítva. Ráadásul a teremtés eszméje a Bibliában tulajdonképpen nem a „világ” mélyebb megtapasztalásából adódott, hanem a Kánaán isteneivel szembeni hitbeli és hatalmi igényekből. Az „Ígéret Földjének” népe, akárcsak minden földművelést folytató nép, egészen addig a Földanya és az Ég Istene között létező szent menyegző gyümölcseként fogta fel a föld termékenységet; ezzel a nézettel, amely az izraelitákra is nagy hatást tett, a próféták a pusztai vándorlás atyáinak hitét állították szembe: nem Baál, hanem az atyák Istene adja az esőt s a föld termékenységét, sőt ő teremtette és tartja fenn az egész világot is.

Eltérően a görögöktől, akiknek a természetfilozófiája a dolgokban vagy a dolgok mögött rejlő személy-

telen elvnek tekintette az Istenit, és akik a természeti jelenségekben működő törvényeket és okokat kutatták, a héberek úgy tekintettek a „teremtés” Istenére, mint egy *abszolút patriarchára*, aki hatalmával és parancsával kormányozza a világot. Annak érdekében, hogy legyőzzék a mítoszok világát, a görögök és a héberek egyaránt megtették, amire csak képesek voltak – de a görögök a racionalitás elvontságában oldották föl a természet titkát, a héberek viszont úgy tekintették a világot, hogy az csupán Isten hatalmának megjelenési formája. Ahogyan Izrael Istene parancsával és akaratával alakítja a világot, és uralkodik rajta, fordítva is igaz, hogy a héber szemében az ember azáltal hasonlít Istenre, hogy a maga részéről lábai előtt hever a föld (Zsolt 8,7). Isten, akié minden (Zsolt 50,10-13), az emberre bízta a földet annak minden teremtményével együtt, hogy a föld kezelésével teljesítse az ő parancsait.

Ezen a ponton azonban azt is ki kell emelni, hogy különösen a Biblia második teremtéstörténete, és azzal párhuzamosan a próféták bizonyos jövődőlései is olyan emlékeket tükröznek az idők végezetével kapcsolatban, amelyek nem csupán uralkodóként tekintenek az emberre, hanem sokkal eredetibb módon a világ „szolgájaként” is (1Móz 2,15). Am a teremtéshez való viszonyulás mind Isten, mind az ember részéről *külsőséges*. Izrael vallása alapján véve

sivatagi vallás maradt, amely Kánaán isteneinek féltisztelete miatt sosem volt képes arra, hogy jóságosan és meleg érzelmekkel, például Nagy Anyaként tekintsen a földre. Minden nomád szemita törzs spontán csodálata az éjszakai égboltnak szól, a csillagok sátorának (Zsolt 8,4; 19,2-7), nem a földnek, és az ember hiába keresi a Bibliában a föld szépségének tősgyökeres költészetét. A teremtés héber dicsérete abban merül ki, hogy Isten képes „mustot, olajat és bort” (5Móz

7,13; Oz 2,10,24; Jer 31,12), valamint „a búza legjavát és sziklából szedett mézet” (Zsolt 81,17; 147,14) adni *az embernek*. Jób könyvének kívül az egyetlen nagy kivétel a 104. zsoltár, amely azonban jellemző módon csak *Ekhn-aton* fáraó nagy naphimnuszának héber utánzata: a bibliai másolatot feltehetően több mint fél évezred választja az egyiptomi eredetétől, s ami ott a természettel alkotott, átfogó szövetség széles áramából folyik, az a Bibliában „délvidéki patakmedernek” (Zsolt 126,4) tűnik. A természet bibliai ábrázolása egyébként abban merül ki, hogy bemutatja Isten néhány megjelenési formáját, nevezetesen a viharban, villámlásban és mennydörgésben (Zsolt 29,3-10; Jób 36,26-37), és még ezek sem a bibliai gondolkodás önálló tanúságai, hanem a kánaáni Baál-liturgia utánzatai. Egyedül az a gondolat eredetien héber, hogy Isten az egész világot az *ember „lába alá vetette”* használatra – olyan kifejezés ez, amely eredetileg az ellenség alávetését jelentette (vö. Zsolt 110,1).

Tehát két gondolat találkozik itt össze: a természet mint valami ellenség, aki köteles alávetni magát az emberi (és isteni) akaratnak – így a *héber*; s a természet mint racionális törvényszerűségek együttese – így a *görögök*. Ez a két gondolat alkotja a természethez való „*keresztény*” viszonyulás hátterét, és csak a két gondolat együttműködése alapozza meg évszázadokkal később a modern természettudományt és technikát.

Az első századokban persze a kereszténység számára nem az a mértékadó, ahogyan a görögök a természet tudományos megismerésén fáradoztak. Ellenkezőleg, nem is tudjuk elég radikálisan elképzelni, hogyan omlott össze a „pogány” természettudomány a keresztény-zsidó emberközpontúság súlya alatt. A görögök már tudták, hogy a Föld gömbölyű, és megközelítően meghatározták az átmérőjét is, a keresztények szemében viszont 1500 éven át korong alakú maradt, és sokkal inkább az ember állt a középpontban, mint a zsidóság felfogása szerint: Isten emberré vált Krisztusban!

Ezenfelül a kereszténység Istenét nem egy nép sorsa érdekelte, hanem *az egyes ember* sorsa, ahogyan Krisztus is egy egyén volt, és éppen ez a gondolat vezetett az emberközpontú világnézet további rendkívüli radikalizálásához. Az egyén *abszolút jelentőségére* és érvényességére vonatkozó meggyőződés ugyanis – ami önmagában véve a kereszténység egyik legfontosabb és legnagyobb szerűbb tanítása – nem maradt meg metafizikai meg-

győződésnek, hanem természetfilozófiailag átalakították, oly módon, hogy azt állították, Isten *gondviselése* a természet rendjében is érvényesül. Vagyis immár az egész természetnek az volt a dolga, hogy az ember jó és balsorsát szolgálja, mégpedig minden egyes emberét; sőt, mivel Krisztust (a Kolosszei levél 1,16 *gnosztikus* himnuszához kapcsolódva) a „kozmosz” uralkodójaként fogták fel, azt hitték, hogy kozmológiai értelemben is a világegyetem középpontjának kell nyilvánítaniuk az embert.

A keresztény emberközpontúság végül odáig ment, hogy teljesen *feje tetejére állította* a természet rendjét, és a természet egész rendjét az embertől tette függővé: azt mondták, Ádám bűne miatt Isten minden teremtményt megbüntetett, az ember negatívan befolyásolta az egész természetet, s az embernek kell azt megváltania (vö. Róm 5,12-14; 8,19-22). Teológusok egész nemzedékei vesződték azzal, hogy az isteni igazságosság és bölcsesség magasabb formájának mutassák ki ezt a szemléletet. Valójában az efféle tantételekkel csak azt demonstrálták, hogy nem ismerik a természetet, és nem is akarják tudomásul venni.

Ténylegesen ez az a pont, ahol természetfilozófiai emberközpontúsággal a kereszténység kezdettől fogva ellentmondásban állt a felvilágosult görög filozófusokkal is, akik nagyon is jól tudták: lehetetlen, hogy a világ egyszerűen csupán az ember számára teremtetett volna. *Kelszosz* (a hagyományos latin formában *Celsus*) már a második században a keresztény apologeták szemére vetette, hogy a természet semmiképp sem az ember sajátos igényeihez lett szabva, hanem *valamennyi teremtmény* javát egyformán kell szolgálnia. A kereszténység azonban hallani sem akart erről, hiszen az isteni gondviselés gondolata és az ember központi helyzete ezt lehetetlenné tette. Csak amikor a középkorban az *arabok* ismét hozzáférhetővé tették az elfeledett görögöket,

s a matematika és a kísérleti kutatás formájában megadták a lökést az egyszakú természettudomány létrejöttéhez, akkor indult meg Nyugaton az a mozgás, amely aztán egyre inkább felörölte az emberközpontú keresztény világképet, majd megadta neki a halálos döfést is.

Bár voltaképpen következetesen, mégis furamód két különböző síkon, egymással ellentétes irányban zajlott ez a mozgás. Egyrészt az történt, hogy a *reneszánsz*, a görög-római ókor újrafelfedezése óta az emberben – aki addig Isten engedelmes szolgája és az isteni gondviselés kiszemelt tárgya volt – egyre inkább tudatosult, hogy szabad és független lény. Az értelem használatának joga azt eredményezte, hogy az ember az egyházi dogmák kötöttségeitől függetlenül, előítéletektől mentesen, a görög szellem tárgyilagosságával kutatta a világot; csak hogy éppen ezért hamarosan elkerülhetlenné vált annak felismerése, hogy szerepe a világban – tárgyilagosan nézve – inkább kicsi, sőt parányi, és semmi esetre sem központi és fontos. Másrészt a *heliocentrikus világkép* felfedezése Kopernikusz és Galilei révén olyan csapás volt, amely lényegileg cáfolta a keresztény világképet.

Ennek ellenére a keresztény teológia évszázadokon át megpróbálta semmibe venni, vagy látszatmagyarázatokkal elfedni emberközpontú természetfelfogásának lerombolását; hasonlóképpen próbált meg szembe szállni a 19. században *Darwin* származástanával. De nem elég, hogy ezek a fonák szembenállások épp eléggé megnehezítették a keresztény emberközpontúság helyzetét, emberközpontú formájában végül maga a gondviselés gondolata is hamisnak bizonyult. Bármilyen bolondos virágokat hozott is a keresztény önelégültség – például azt a bájos elképzelést, mely szerint az Ursten nyilvánvalóan szándékosan látta el a kecskebakokat görbe szarvval, hogy az ember könnyedén tudjon belőle fo-

ganyút készíteni sétabotja számára –, az emberiség gondolkodó része legkésőbb a lisszaboni földrengés és *Voltaire* *Candide*-ja óta világosan látta, hogy a természet olyan törvényeket követ, amelyek a legkevésbé sincsenek tekintettel az ember sajátos érdekeire. *Leibniz* ismerte fel elsőként, hogy a kereszténység egész istenhitét megsemmisülés fenyegeti, mert emberközpontúsága hiábavalóan reménykedik abban, hogy a természet különleges módon gondoskodik az emberről, és szinte könyörögve mutatott rá arra, hogy szó szerint „Isten kedvéért” kell a természetet nagyobb tekintettel, az embert pedig csupán a természet – jelentéktelen – részének.

A kereszténység ennek ellenére sem akart engedni emberközpontúságából. Isten emberré vált Krisztusban – a Föld bolygónak tehát a világ középpontjának kell lennie! Úgy tűnik, mindenekelőtt ezért ünnepelték még néhány évtizeddel ezelőtt is (jóllehet hosszú ellenállás után) *Pierre Teilhard de Chardin*-t; az ő „az ember a kozmoszban”-elmélete ugyanis alapján véve a régi emberközpontúságot újította meg az evolúciótan érveivel: *Teilhard* véleménye szerint az egész világmindenség csak azért göngyöldött össze, hogy létrehozza az embert. Valójában az ilyen elképzelések keveset segítenek, és minden olyan nap, amelyen az egyház továbbra is az embert tekinti a világ középpontjának, elkerülhetlenül közelebb hozza annak veszélyét, hogy a keresztény hit helyett az ateizmust terjeszti. Igaza van *Nagy Szent Albert*nek: nem lehet helyesen gondolkodni Istenről, ha hamis nézeteket terjesztünk a teremtett világról, és az emberek nem fognak hinni egy olyan Isten létezésében, aki arra kényszerít minket, hogy helytelenül lássuk a földet.

Forrás: E. D., Der tödliche Fortschritt, Herder Verlag 1991, 67-78.

Olvasók fóruma

Humánus Teremtő vagy humániás, ember alkotta, tudománytagadó bálvány?

„Kétszer annyi embernek lehetne meg a napi tápláléka, mint amennyi jelenleg él a Földön. Az éhezés az elosztás – és ezzel a hatalom gondja.” (Wolfgang Kessler, ÉV 2007. febr.)

„Az ENSZ élelmezésszügyi szervezetének, a FAO-nak a számításai szerint a Föld nehézség nélkül tudna táplálni 12 milliárd embert is.” (Beszélgetés Jean Zieglerrel, ÉV 2007. febr.)

„...a globális mezőgazdaság ma problémátlanul tudna naponta 12 milliárd embert táplálni.” (Jean Ziegler, ÉV 2007. okt.)

Vajon milyen célt szolgál ez a 12 milliárdos szám, ez a már harmadik ÉV-fordításban felbukkanó adat? A Föld által eltartható népességet csupán az élelem alapján becsülni még materializmusnak is primitív. Az élet csak evésből áll? Ha csak biológiai szinten tekintik is az embert, akkor sem lehet a táplálék alapján becsülni a Föld *eltartóképességét*.

Ismert kísérlet, amikor van elég élelem. Egy kifutóban patkányok teljes ellátást kapnak. A szaporodó állomány egyre jobban kitölti a rendelkezésre álló teret. Territóriumuk szűkülésével az állatok egyre ingerlékenyebbé vál-

nak. Végül összeomlik megszokott viselkedésük és csoportrendjük, gyilkos dühvel támadnak egymásra, nagy részük elpusztul.

Efelé halad most globálisan az emberiség. Lokálisan már jó párszor előfordult (pl. Húsvét-sziget). A társadalmi összeomlások mögött a média, a közvélekedés, a véleményformálók, a szűklátókörű, specializálódott tudósok, az íróasztal-moralisták stb. általában nem fedezik föl a túlnépesedést. Csak a felszínen jelentkező vallási, faji megosztottságot, politikát, eszméket, érdeklentéteket, általában a bűnös embert stb. okolják.

A patkányok sem tanulnak a katasztrófából, szaporodási szokásaik nem változnak. Így a túlszaporodás és populáció-összeomlás ismétlődik, egyre rövidebb ciklusokban. Ugyanis megtanulnak félni egymástól, s elviselhetőségi távolságukon belül mindenkit megtámadnak. Így kialakul egy „fenntartható”, egyensúlyi állapot, a faj jellemzőitől függő egyedsűrűséggel.

Ha tehát a szaporodást nem korlátozza sem élelemhiány, sem természetes ellenségek, akkor a túlnépesedett patkány lesz a patkánynak ellensége, és a belháború, meg a zsúfoltság és versengés okozta betegségek tetemeinek száma kerül egyensúlyba a születésekkel. Szép kis fenntarthatóság!

Amíg a nemzés nem válik tudatos, felelős döntéssé, addig az emberi sors is hasonló az ösztönös élőlényekéhez!

Beclsések szerint az emberi nemzések akár fele is kifejezetten a nemző pár szándéka ellenére történik! „Az emberek kilencven százaléka ezen a bolygón egy üveg viszkiből fogant, nem a gyermekvállalás szándékával. Kilencven százalékunk baleset – nem ismerek senkit, aki tervezett volna gyereket. Gyerekkoromban átéltem, hogy nem akarom látni az iszonyatot, hogy nem akartak” (John Lennon).

A termékenység több évezredes erőltetése hatalmi (politikai, katonai, gazdasági) érdekekből, amiben gyakran a vallások a kivitelezők, még ma is hat, pedig ma már senkinek nem érdeke a túlnépesedés. A nőknek és szegényeknek többnyire se joguk, se tudásuk, se eszközük nincs a fogamzásgátláshoz. A terméketlen nőt sok helyen semmibe se veszik. Évente egy millió kisgyermek hal meg azért, mert a szülei még 9 hónapot se tudtak várni az előző szülés után a nemzéssel.

A FAO élelemügyekkel foglalkozik, nem ökológiával vagy szociológiával. Ha 12 milliárd ember élelmezhető lenne, az nem jelenti, hogy 12 milliárd ember élni is tudna a Földön. Nem feltételezhető, hogy sertésstelepszerszerűre gondolnak, ahol minden embernek jut egy ketrec és elég élelem, s ehhez érdemesnek tartanak kipusztítani minden ember által nem ehető élőlényt, tönkretenni minden lélekemelő tájat stb.

Maga Ziegler sem a 12 milliárdnak elég élelmiszerről, hanem a 6 és fél milliárd még nagyobb éhezésének veszélyéről beszélt októberben az ENSZ-ben. A bio-üzemanyagokhoz használható termények ára erősen emelkedik, ezért „a mezőgazdasági termelésre alkalmas területeken olyan növényeket termesztünk, amelyeket aztán elégetnek üzemanyag formájában, emberiség elleni bűncselekmény” (Greenfo, 2007. okt. 31.). A Föld már rég nem elég ennyi embernek és a megélhetésüket megtermelő ennyi gépnek.

Tehát vajon milyen célt szolgál ez a már harmadik ÉV-fordításban felbukkanó adat? Miután az európai vallási fővonal elkeseredett harc után kénytelen volt elfogadni, hogy **a Föld nem a világegyetem középpontja**, majd (itt ott még ma is) elkeseredetten küzdött az evolúciós világkép ellen, mely szerint **az ember nem külön teremtmény**, hanem az élővilág része, **most egy harmadik világgéprengető fölfedezés elleni vallási-kulturális utóvédharcnak lehetünk tanúi.**

Ha a szaporodás Isten parancsa lenne, s a szaporulat Isten ajándéka, akkor nem lehet túl sok. „Szaporodjatok, sokasodjatok, s hajtátok uralmatok alá a Földet” (Ter 1,22.28; 9,1)!. **A nemzés emberi felelősségének elhárítását** mutatja az is, hogy ez a Biblia állítólag legtöbbet idézett mondata. Pedig műfajilag is és szó szerint is korabeli, **rég beteljesült áldás, semmiképp sem máig is érvényes parancs.** A Gondviselést is a „ha pénzt dobok Szent Antal perselyébe, akkor megtalálom az esernyőmet” szintre süllyeszti a „ha Isten báránykát ad, legelőt is ad hozzá” gondolkodásmód.

Azaz ha nem igaz a Föld 12 milliárdos kapacitása, akkor a fogadás elsősorban nem Isten ajándéka, nem is (ezoterikusan fogalmazva) a születendő lélek saját döntése, hanem biológiai folyamat és **emberi felelősség.**

A sok ezer éves kísérlet, hogy a nemzés felelősségét az ember felsőbb hatalmakra hárítsa, katasztrófába fulladt.

S még milyen felelősség-elhárítást szolgál ez a már harmadik ÉV-fordításban felbukkanó adat? **Ha juthatna bőven mindenkinek**, akkor nem kell osztozni, a fogyasztást csökkenteni, a nemzésre odafigyelni. **Akkor csak a hatalom lenne a felelős.**

Az igazságosság sok mindenre gyógyír, de túlnépesedés mellett csak „az egész Föld egyetlen nagy nyomornegyed” egyenlősége lehetséges. India területe is duplán túl van terhelve, pedig ott átlagosan csak a magyar ökolábnym negyedén élnek. Már ma is **a magyar ökolábnym-szint fele juthat csak minden embernek**, s a 12 milliárdos vízió esetén az egész emberiség a mai indiai szinten élhetne.

Mi mozgatja azokat, akik félresöprik az elővigyázatosság elvét? Abból mi kár lehet, ha lassul a népességrebbanás? Nyugdíjas korokra nem lesz, aki biztosítsa megszokott jólétüket? Fialat munkaerőből óriási túlkínálat van. S nem kell Európába bevándorolnia ahhoz, hogy meg tudja termelni a szegény országokban az európai tőke segítségével az európai nyugdíjakat. Hiszen a gazdaság ma globálisan működik, s a munkahelyek vándorolnak oda, ahol a nem-kívántan fogant százmilliók tolonganak a gyárkapuk előtt.

Gyermekeinknek egy kíméletlen globális munkaerőpiacon kell versenyezniük a mindennapi kenyérért. A túlfogyasztás jelentős része kényszerfogyasztás a túlnépesedés okozta irratlan munkaerőpiaci versenyben.

Az errefelé megszokott jólétnek épp a túlnépesedés miatt lesz vége. Hiszen sem a tőke, **sem a munka nem terem megélhetést természeti erőforrások nélkül**, abból pedig egyre kevesebb jut egy főre. A pénzt nem lehet megenni. Az embert igen, ezért a kannibálok szerint soha nincs túlnépesedés.

Szaporodásra biztatni olyan, mint egy pilótájáték: a következő generáció majd viselje a még nagyobb túlnépesedtség és az elkerülhetetlenül bekövetkező, még rohamosabb civilizációs sorvadás katasztrófáját. **Nem az lesz a fő gond, hogy nem lesz aki fát vágjon nekünk az erdőben – hanem hogy nem is lesz már erdő.**

Már Engels megmondta, hogy noha a Föld véges, mégis végtelen számú embert el tud tartani, mert a tudomány fejlődése végtelen. A szegényeket becsapják az ilyen rövidlátó technokrata biztatások. Aki a szegényekkel törődik, így teszi föl a kérdést:

Miért a gazdagok kiváltsága (volt mindig is) a családtervezés?

„Az emberek születésükkor nem hülyék, csak tudatlanok. Hülyévé az oktatás teszi őket” (Russell). Quinn „Kultúra Anyának” nevezi az ilyesfajta oktatást, de nyugodtan idesorolhatók némely tudománytól tanulni lusta/göggös vallási és mozgalmi csoportok is. Csak egy Isten van, a Teremtő, s csak egy igaz vallás, a teremtett világ (s annak részeként az ember) megértése, tisztelete és szeretete.

Simonyi Gyula
az „Érted vagyok” alapítója